

Sterftaks Bas Jacobs

De Groene Amsterdammer, 133, (4), 21 januari, p.9

Het CBS kwam afgelopen oktober voor het eerst met harde gegevens over de erfenissen in Nederland. In 2005 werd ongeveer 11 miljard euro nagelaten. Dat komt neer op ruim 2 procent van het bruto binnenlands product. De overheid incasseert daarvan zo'n 2 mrd euro via de successieheffingen. Het gemiddelde tarief op erfenissen is daarmee iets minder dan 20 procent. Staatssecretaris De Jager van belastingzaken wil de erfenisbelasting verlagen. Gevreesd moet worden dat deze belangrijke wijziging klakkeloos, en zonder enige vorm van maatschappelijke debat, zal worden doorgevoerd.

Benjamin Franklin – een van de grondleggers van de Verenigde Staten – schreef in 1789: *'In this world nothing can be said to be certain, except death and taxes.'* Twee vervelende dingen worden bij de erfenisbelasting gecombineerd: de dood en het betalen van belasting. De Republikeinen in Amerika spreken inmiddels consequent van de *death tax*. Mark Rutte van de VVD imiteert hen en bepleit een halvering van de 'sterftaks'.

Erfenissen moeten worden belast. Dat is zowel goed voor de economie als de rechtvaardigheid. Als erfenissen onbedoeld zijn nagelaten, dan zijn successieheffingen economisch superieure heffingen. De ontvanger heeft geen enkele economische inspanning hoeven leveren voor de erfenis. Een erfenisbelasting kan daarom de schatkist vullen zonder dat de economie wordt verstoord. Een confiscatoire heffing van 100 procent is dan optimaal. Met de opbrengst kunnen andere belastingen worden verlaagd, die economisch veel schadelijker zijn. Onbedoelde erfenissen zijn bovendien een ideale grondslag voor herverdeling, aangezien erfenissen veel ongelijkheid in levensinkomens veroorzaken.

Echter, als erfenissen bewuste keuzes zijn van de erfelers, ligt het verhaal gecompliceerder. Erfenissen zijn dan eigenlijk een vorm van besparingen uit arbeidsinkomen, waarover bovendien al eerder belasting is betaald. Maar zelfs dan is het goed om erfenissen te belasten. Mensen met grote erfenissen werken minder en rentenieren meer. Daardoor derft de overheid belastinginkomsten. Met een erfenisbelasting krijgt de overheid niet alleen de opbrengst van de erfenisbelasting, maar ook meer opbrengst uit de inkomstenbelasting.

De overheid moet erfenissen ook belasten om het draagkrachtprincipe tegen zo laag mogelijke economische kosten te realiseren. Het CBS becijfert dat de 30-procentgroep van rijkste mensen goed is voor ongeveer 90 procent van de totale waarde van alle erfenissen! Ter illustratie, de 30-procent rijkste mensen heeft 'slechts' 53 procent van het totale besteedbare inkomen in 2005. Erfenissen zijn dus extreem scheef verdeeld.

De erfenisbelasting helpt om de erosie van de belastingprogressie een halt toe te roepen. De hoogste belastingtarieven dalen al decennia gestaag. Hogere toptarieven worden economisch schadelijker vanwege beleidsconcurrentie tussen landen, de

groeijende arbeidsmobiliteit en toenemende fiscale behendigheit van hoge inkomensgroepen. Daarom verdampt de winst van hogere toptarieven vrijwel volledig door grotere economische schade van die tarieven.

De samenstelling erfenissen is bovendien saillant: 48 procent onroerend goed, 33 procent spaartegoeden en 19 procent effecten. Het argument dat mensen al eerder belasting hebben betaald, kan daarom grotendeels de vuilnisbak in. De overheid subsidieert het eigen huisbezit via de fiscus met ongeveer twintig procent voor iedere euro besteed aan het eigen huis. Mensen hebben dus geen belasting betaald bij opbouw van de erfenis, maar subsidie ontvangen. Zolang de fiscus het eigen huis massief blijft subsidiëren, moet de overheid erfenissen blijven belasten, ter correctie van de versturende en onrechtvaardige fiscale subsidies op het eigen huis.

Daarnaast nemen door de opkomende vergrijzing de belastingopbrengsten uit de successieheffingen gestaag toe. De erfenisbelasting is een uitgelezen mogelijkheid om welvarende ouderen te laten bijdragen – zonder een centje pijn – aan de olopende kosten van de vergrijzing. Hun kinderen vinden dit natuurlijk minder leuk, maar anders moeten de belastingen voor de kinderen die geen of veel minder erfenis krijgen fors toenemen.

De Jager wil de lagere erfenisbelasting financieren door fiscale ontwijkconstructies aan te pakken. Dat is natuurlijk prachtig en moet zeker gebeuren. Maar of de erfenisbelasting dan ook moet verlaagd, is een heel andere discussie.

Een lagere erfenisbelasting is onverstandig. De belastingdruk wordt verschoven naar arbeid en kapitaal, waardoor de economische schade van versturende belastingheffing toeneemt. Bovendien zijn belastingen op erfenissen buitengewoon effectief om de vermogensverschillen te verkleinen.

Laten we hopen dat de politiek niet bezwijkt onder een lobby van vermogenden, die met behulp van behendige fiscalisten, hun hachje probeert veilig te stellen. Dat zou niet alleen onrechtvaardig, maar ook economisch schadelijk zijn.